

voorziene zinswendingen, ongeziene werkelijkheden maakten zich los. Hij fotografeerde de realiteit met een infrarood filter; daardoor kregen de dingen een onwerkelijk aspect. Een struik veranderde in een oerwoud, een vluchtheuvel kon een Olympus worden. Zijn mensen droegen niet voor niets namen als Hero, Vromonde, Wigo, Lydwine. Figuren van bovenmenselijk formaat uit een opperwereld; en toch kwamen ze je zó nabij dat je hun ademgang en hun harteklop kon horen. Rijke avonden, daar in die kleine flat. Nòg meer, toen zich daar ook andere vrienden kwamen melden: Ben Stroman, Wim (W.A.) Wagener, om er twee te noemen die even nauw aan Jan Willem en Jet verbonden waren; en Jo Otten, de econoom-literator. Vrienden, die weer andere schrijvers met het vuurwerk van hun geestdrift belichtten: Franz Kafka, Tucholsky, Werfel, John dos Passos...

Al die gesprekken over boeken en schrijvers werkten ook de zelfwerkzaamheid van ons vriendengroepje sterk in de hand. Uit die tijd dateren onze eerste eigen 'schrijfoefeningen', pakjes dichtbeschreven papier tussen kartonnetjes, met elastiekjes of romantisch lint omwonden. Ik herinner mij van Wagener een roman die Thingeburg heette - geconstrueerd naar een meetkundig afgewogen schema - en van Stroman die precieus-tastende novelle Favle.

Wij, iets jongeren, hebben aan het echtpaar De Boer veel goeds te danken. Jan Willem was ook een vertrouwensman, aan wie wij alles konden voorleggen en met wie wij alles konden bespreken. Hij mat met maatstaven, die het leven een grotere reikwijdte schenen te geven. Zijn levenshouding was in zekere zin patricisch. Bij het woord 'patriciër' moet men vooral denken aan 'iemand die zijn vaderen heeft'. Hij was een echte *hidalgo* - Spaans woord dat in feite betekent: zoon van iemand, hijo de algo. Het patricische element spreekt ook heel duidelijk uit zijn boeken. Terwijl wij, jongeren, vaak geneigd waren de invloed der 'patres' te bagatelliseren en vooruit te zien naar een zwevende, traditieloze toekomst, leerde Jan Willem ons respect te hebben voor de geschiedenis, voor 'hoe alles gekomen is', voor hen die vóórgingen, voor onvergankelijke wetten. Door de jaren heen bleef hij een man, die de oude waarheden, dit oude testament, doorgaf als waren ze nieuw en revolutionair. De opwindende 'fantastische verhalen van De Boer' - we hebben er wel eens ongelovig om gelachen - hebben voor onze voeten betrouwbare bruggen geslagen van verleden naar toekomst.